

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs,
de heer D. Wiersma
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Ons kenmerk GCBO/OCW meldpunt sociale veiligheid
Uw kenmerk 34838423
Onderwerp (Voortgang) Meldpunt sociale veiligheid
Datum 6 april 2023

Telefoon 070 386 16 97
Email info@gcbo.nl

Geachte heer Wiersma,

In uw brief van 14 juli 2022 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft u, in het kader van sociale veiligheid op school, een aantal maatregelen voorgesteld. Deze maatregelen zijn besproken binnen het expertisenetwerk Sociale Veiligheid. Stichting Geschillencommissies Bijzonder Onderwijs (verder: GCBO) heeft aan dit netwerk deelgenomen, omdat zij verschillende klachten- en geschillencommissies voor het bijzonder onderwijs in stand houdt.

GCBO is één van de twee landelijk georganiseerde klachten- en geschillencommissies binnen het onderwijs en zorgt voor onafhankelijke en professionele geschilbeslechting. Bijna alle scholen (circa 94%) zijn aangesloten bij een van de landelijke klachtencommissies. Er is daarbij sprake van een vrijwel gelijkwaardige verdeling tussen GCBO en Stichting Onderwijsgeschillen.

GCBO onderschrijft de ambitie, zoals vastgelegd in het coalitieakkoord, om de sociale veiligheid op scholen te versterken. Een professionele en onafhankelijke klacht- en geschilbeslechting is daarbij van groot belang. Het zou daarbij voor partijen niet uit moeten maken bij welke klachteninstantie zij hun klacht indienen. De uitkomst dient hetzelfde te zijn. Klachtinstanties dienen op dezelfde manier klachten en geschillen te beslechten.

Landelijke klachtencommissies zetten daarom actief in op professionalisering. Zij wisselen kennis uit om uniformiteit te waarborgen, zetten experts in en scholen zich regelmatig bij. Bij regionale of lokale klachtencommissies vindt professionalisering meer informeel plaats. GCBO pleit in dit kader voor het toekennen van een keurmerk vanuit OCW aan klachteninstanties, zodat een deugdelijke klachtenbehandeling wordt gewaarborgd.

Ondanks het feit dat GCBO het belang van het versterken van de sociale veiligheid op scholen onderschrijft, heeft zij kanttekeningen bij een aantal maatregelen die u in dit kader van plan bent door te voeren. Hieronder zal per maatregel een korte reactie worden gegeven.

Het opzetten van een expertisenetwerk met partijen uit het klachtenstelsel

Deze maatregel is reeds gerealiseerd en versterkt de positie van de verschillende aangesloten instanties. De maatregel maakt het mogelijk om uit elkaars kennis en ervaring te putten en stimuleert het tot stand komen van samenwerking.

Het ontwikkelen van een Wegwijzerwebsite met bijbehorende helpdesk

GCBO is van mening dat het meldpunt in de praktijk niet het beoogde resultaat zal opleveren. In plaats van een centraal informatiepunt zal het meldpunt juist als extra schakel tussen de hulpzoekende en de instanties fungeren. Dit werkt vertragend en zorgt voor een extra drempel voor de leerling en/of de ouder die op zoek is naar een instantie waar hij/zij met een melding/klacht/vraag terecht kan.

In plaats van een meldpunt had GCBO liever gezien dat de bestaande instanties binnen het expertisenetwerk meer middelen en/of handreikingen hadden gekregen om ervoor te zorgen dat zij beter vindbaar zijn voor ouders en/of leerlingen die melding willen maken van een onveilige situatie op school. Het doel hierbij is dat iedereen die hulp nodig heeft, hulp vindt.

Nu u besloten heeft het meldpunt te realiseren, willen wij de volgende aanbeveling doen.

De Helpdesk, waarvan inmiddels bekend is dat deze ondergebracht zal worden bij Stichting Onderwijsgeschillen, dient te functioneren als onafhankelijke instantie. Er dient voor de informatiezoekenden niet zichtbaar te zijn dat zij bellen met Onderwijsgeschillen. De medewerkers dienen door OCW te worden opgeleid en door alle instanties van het expertisenetwerk geïnformeerd te worden over diens expertise in het kader van sociale veiligheid.

Het opzetten van een communicatiecampagne

GCBO is van mening dat een communicatiecampagne een positieve bijdrage kan leveren aan het vindbaar maken van de juiste instanties voor ouders en/of leerlingen die zich in een sociaal onveilige situatie bevinden. Dit sluit aan bij het standpunt van GCBO dat het de voorkeur geniet om in te zetten op het verbeteren van de vindbaarheid van de bestaande instanties in plaats van het opzetten van een meldpunt.

Het inrichten van een mogelijkheid tot escalatie

Om te voorkomen dat ouders en/of leerlingen vastlopen met hun klachten stelt u een opschaal-mogelijkheid voor, namelijk het bindend verklaren van het advies van de klachtencommissies. GCBO onderkent dat hiermee de positie van ouders en/of leerlingen mogelijk wordt versterkt. Er kleven echter een aantal belangrijke nadelen en bezwaren aan dit voorstel.

1. Het bindend verklaren van het advies is praktisch gezien niet haalbaar. Een klachtencommissie beschikt niet over de juiste middelen om aan waarheidsvinding te doen. Daarnaast is niet voorzien in een mogelijkheid om hoger beroep in te stellen tegen een advies.
2. De klachtprocedure dient in dat geval anders te worden ingericht, waardoor partijen rechtsbijstand nodig hebben en de klachtprocedure onnodig gejuridiseerd wordt. Het laagdrempelige karakter van de klachtprocedure zal hierdoor verdwijnen.
3. Veel klachten lenen zich door hun aard en karakter niet voor het bindend verklaren van het advies.
4. Het voorstel is met name gericht op de belangen van leerlingen en/of ouders en gaat daarmee voorbij aan de sociale veiligheid van docenten en andere functioneel bij de school betrokken personen. De sociale veiligheid op scholen kan alleen verbeterd worden als zowel ouders en/of leerlingen als de medewerkers van de school beschermd worden. Veiligheid,

voorspelbaarheid, rechtszekerheid, rechtsgelijkheid en rechtsbescherming zijn van belang voor klagende ouders en kinderen maar ook voor niet klagende ouders en kinderen, voor de school en medewerkers. Zij moeten er ook vanuit kunnen gaan dat zaken voorspelbaar hetzelfde blijven.

5. Het bindende karakter van een advies geldt ten aanzien van beide partijen. GCBO ziet niet hoe de indienende partij gehouden kan worden aan het bindend advies.
6. Bindend advies heeft als kenmerk dat het initiatief hiertoe bij partijen berust, oftewel: beide partijen moeten hiermee instemmen. Ingeval vanuit OCW wordt besloten dat het advies voortaan bindend verklaard dient te worden, verdwijnt deze vrije keuze voor één of beide partijen. Immers, het bevoegd gezag heeft een wettelijke verplichting om haar klachtenregeling onafhankelijk in te richten en wordt daarmee gedwongen om in te stemmen met het bindend verklaren van het advies. Het is de vraag of dat wenselijk is.

GCBO begrijpt uw wens om een mogelijkheid tot escalatie te creëren maar is van mening dat dit ook op een andere wijze dan via het bindend verklaren van het advies kan worden gerealiseerd. Bijvoorbeeld door het toekennen van de bevoegdheid tot het controleren van de opvolging van de door de klachtencommissie gedane aanbevelingen.

Samengevat concludeert GCBO dat het versterken van sociale veiligheid op scholen nodig en belangrijk is. Zij stelt in dat kader voor om – in plaats van maatregelen als het creëren van een meldpunt en het bindend verklaren van het advies – te focussen op het verbeteren van de vindbaarheid van de verschillende instanties. Daarbij is tevens van belang dat gericht wordt op het versterken van de verschillende kwaliteiten van de bestaande instanties en de samenwerking tussen deze instanties, zodat er geen ouders en/of leerlingen tussen wal en schip vallen.

Hoogachtend,
Namens het bestuur,

Jan Westert
Voorzitter

De brief wordt ondersteund door de instandhoudende organisaties van GCBO

